„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 145. У Новом Саду у недељу 21. септембра (3. октобра) 1886. ГОДИНА XXI.

БУГАРСКО ПИТАЊЕ У УГАРСКОМ САБОРУ.

Где предрасуде говоре, ту хладно суђење ћути, а ко прецењује своју снагу и ко неће да види ни најобичнија факта, код тога не може ни речи бити о разлозима здравога разума. Ту се онда види све наопако, па према том се и дела наопако. Разуме се, да такво делање не води никаквом добру, али кратковиди људи не виде понор, што не далеко испред њих зија. У својој кратковидости држе, да то није понор, већ неки блажени рај, па да ће све постићи, ако учине и последњи корак, те се сурвају у понор, или — као што они мисле — уђу у рај.

До таквог закључка морао је доћи свако, ко је хладно и непристрасно пратио развитак догађаја у Бугарској и дејство истих на мађарске политичке странке. Ово се последње најбоље могло проучити у самом угарском сабору, кад је Тиса одговарао на интерпелације појединих посланика о бугарском питању и кад су после тог одговора говорили представници мађарских опозиционих странака.

Тиса је у свом одговору јако шепртљио. И хтео је, да задовољи бечке политичке кругове, и хтео је, да поласка мађарској антипатији према Русима, и хтео је, да се покаже као пријатељ балканских народа, а да Аустро-Угарска не остави Босну и Херцеговину, укратко, из његовог одговора не може нико јасно видети, чему управо тежи аустро-угарска политика. Кад не би факта сама за себе и сувише јасно говорила, по самом Тисином одговору била би аустро-угарска политика за све људе тајна. Нико не би могао знати, шта Аустро-Угарска хоће, а шта неће.

Међу тим представници мађарских опозиционих странака били су већ јаснији. Они ни мање ни више, већ траже рат против Русије, а у интересу опстанка Угарске и у интересу — самосталности и независности источних народа!

Ми отворено признајемо, да би оваква политика мађарских опозиционих странака и сувише смешна била, кад не би тако жалосна била и кад не би могла од врло ужасних последица по нашу домовину бити. Јер кад би се Аустро-Угарска упустила у рат са великом словенском државом Русијом, онда би се унапред могло прорећи, да ће већа сила надјачати мању, ако Аустро-Угарска не би имала савезника. А Аустро-Угарска нема нигде савезника и пријатеља.

Ето и сама Немачка је оставила Аустро-Угарску и прешла на руску страну, чим је Русија у Бугарској хтела нешто озбиљно и одлучно произвести. А говорити у угарском сабору о самосталности и независности балканских народа, то је савршено празна реч, у коју нико не верује Догод званична Аустро-Угарска тежи и свом снагом ради на том, да присвоји Босну и Херцеговину и да економски исисава све балканске земље, па да их тако себи и својим интересима потчини, донде на Балкану осим краља Милана и његове напредњачке владе не може нико веровати, да наша држава хоће, да се на истоку оснују и развијају самосталне и потпуно независне државе. То је у свом последњем писму рекао и сам Кошут, кога су догађаји у Бугарској такођер збунили и кога је мржња према Русима навела на странпутицу, али који ипак јасно види, да источни народи не могу веровати у празну реч, кад дела са свим друкчије говоре.

И на послетку, кад би смо запитали представнике мађарских политичких странака: на што толика узбуна због догађаја у Бугарској? они нам не би могли основана одговора дати. Кад су баш тако велики пријатељи слободе и самосталности балканских народа, шта може Мађарима и нашој домовини сметати, што су Бугари протерали Батенберга и што Русија не да, да Бугаре ико одведе на странпутицу, те да се здруже с Енглезима и Турцима, као што је то хтео и чинио протерани кнез? Откуд то да прети опстанку Угарске? У Бугарској немамо ми шта тражити, нити су тамо нит на икојем другом балканском месту наши непријатељи. Непријатељи Угарске су у Немачкој и Бечу, али нису на Балкану нит у Русији. Нек Угарска не смета слободном развитку и груписању балканских народа у слободне националне државе, па ће онда Угарска у балканским народима стећи најбоље и најискреније пријатеље и савезнике. Нек Угарска изнутра буде потпуно слободна и нека је споља савршено независна од Бечa, нека сви угарски држављани буду равноправни и материјално сретни, па је онда Угарска за сва времена осигурала свој опстанак и све ће лепшој будућности ићи, те се онда ни од кога неће имати бојати. Сретни и задовољни држављани, то су најбољи браниоци отаџбине и најјачи штит и обрана опстанка и напретка наше домовине.

Али на жалост, баш о том као да најмање мисле мађарски родољуби, већ терају високу и далеку некорисну политику, а у интересу наше отаџбине би било, кад би к срцу примили речи нашег Стерије: „Видиш, шта је у Англија, а не видиш, шта је у твоја авлија.“

Л. Н.

Прослава светог Већеслава у Бечу.

У недељу 15. о. м. приредило је добротворно забавно друштво „Забој,“ уз суделовање многих мањих дружина ческих сјајну светковину у спомен св. Већеслава. Забава је почела са концертом већ око 5 сати по подне, а трајала је све до зоре. Осим ческе публике, учествовала су многа друштва и разни словенски гости. Том приликом видели смо лепо ческо народно одело из разних крајева, а женским члановима, који су руководили ову забаву, нека и је од наше стране хвала изречена. Публика је била потпуно задовољена, а и одбор приређивачки биће тако исто задовољан са успехом својим. Чист приход од ове светковине иде ческом народно школском друштву „Коменски“. Јуче, на дан св. Већеслава, одржало је ческо-словенско политичко друштво „Једнота“ у Б[illegible] у свечану седницу у спомен прав[illegible] краља ческога Већеслава, поборника писма и цркве св. апостола Ћирила и Методија. Краљ Већеслав, за чију круну се мислило, да је добио од немачког царства, беше у потпуном смислу словенски владар и по вери, и по писму, и по језику. После пада велике Моравске, пренесу Моравци круну Мојмирида на ческога кнеза Вратислава, оца св. Већеслава, а сина св. Људмиле и Боривоја. У оно време пада борба међу германско-латинском и словенском црквом, која је имала нарочито у Моравској врло плодно земљиште. Под овим ческо-моравским краљем распрострла се словенска вера и писмо Ћирила и Методија по свима словенским крајевима, но после његове смрти наступи неједнака борба са римским католицизмом, из које је доцније изишао Хус и Јеронимо. Тако су Чеси по неколико векова пролевали крв за веру словенску, по том за Хуса, Лутера и најзад биће побеђени и примише католицизам. Са својом вером словенском и после Хуса и доцније борбе изгубише Чеси и самосталност, али их још круна св. Већеслава опомиње, да су имали самосталну државу. Славна словенска прошлост одржала је чески народ у душевној свези и Чеси издржаше притисак германскога елемента, са којима су толико измешани, да се морају бојати за будућност и борити се свом снагом за свој опстанак национални. Политичко друштво „Једнота“ узело је врло тежак задатак на себе, да изједначи народ чески са осталим православним Словенима и по вери и по писму.

Јучерања прослава, као покушај у овоме смислу, испала је врло свечано. Неколико ческих говорника показали су, да ни мало не одобравају данашњу политику староческих посланика већ с тога, што није чисто словенска и што се противи словенскоме духу круне св. Већеслава. Словачкога говорника г. Др. Кухта, опомену комесар, да не сме говорити о стању Словака у Угарској, но то је више учињено због личне антипатије, него што би било против закона. Др. Кухта је врло добар говорник, а уз то Словак и срцем и душом. Ми, Срби, били смо најбоље заступљени као гости, а и брзојавни поздрави из нашега народа били су најмногобројнији, у првоме реду из Далмације, па из Н. Сада, Загреба, Митровице, Сентомаша, итд. Поздрави новосадског православног грађанства са 56 потписа и редакције „Заставе“ (на ческом језику) били су бурно аплаудирани. Свега брзојава из српских крајева било је четрдесет, а из осталих словенских крајева није било укупно толико.

После свршенога званичнога дела пале су здравице: дру Добранском, дру Живни и „Парламентеру“, српском, ческом и словачком народу. Том приликом отпеване су и некоје словенске патриотске песме. Руси, Срби, Бугари и Словаци, који беху на овој светковини, понеше собом лепе наде, да ће се и чески народ скорим приближити осталим Словенима и дати прилике, да се скорим положи основ сјајној словенској политичкој и културној будућности. Браћа Чеси, који не имађаху до сада прилике да се виде и разговоре са Србином, Русом, Бугаром и Словаком јамачно ће радо чешће онаке састанке и прославе приређивати. У то име желимо добар успех православним Чесима и Чехињама.

У Бечу 17-тог септембра 1886.

Ст.—

Писмо из Русије.

Петроград 27. септембра.

Званичне новине доносе све једнако многа царска ручна писма, која су упућена на војничке начелнике у пространој монархији и у којим се признају заслуге, које су на војеном преустројству и напретку постигнуте. Из свију

ЛИСТАК.

СТРАДАЊА НАШЕГА ПИСАРА.

После бурне седнице општинског заступства, којој је председавао поџупан, насташе неке промене у званичноме особљу. Неких званичника нестаде, као да их је ветар отпирио, а неки се дочепаше опет општинске службе. Не мало сам се зачудио, када ми место старога дневничара, који је (што морам рећи), био човек добричина, показаше новога. Господе боже! такова човека у свом животу нисам видео. Доста да га погледаш, па да се упиташ, одакле је то страшило међу људе пало. Много би боље било учинило општинско заступство, да је тога човека послало, да плаши вранце него што га је улинило писарем. Зашто? Можда би за онај посао био спретнији него за овај.

Када сам дакле видео тога човека, одма сам се упитао: „Одакле је пао онако изненада?“ Ја га пре нисам видео. Пардон! Скоро слагах. Да, да, видео сам га, али као кочијаша једнога господина. Нисам ни у сну могао помислити, да би тај кочијаш бацио узде, бич и чешагију, те узео перо у руке. Ал боже мој, данас је све могуће. Та данас у Србији професори постају кочијаши (код железнице), па зашто неби негде могли кочијаши постати не само писаром, него професором?

Ајде да вам две три више рекнем о томе писару.

Трговцу у Д. родио се 25. маја лета господњега 1860. син. Презвао га Густавом. Тај му син беше јединац, с тога га отац хтеде сретним учинити. Већ је унапред уживао у срећи синовој. Ко сиромашни отац у својим се плановима јако преварио. Све је шњиме покушао, али заман. Ако игде, то се овде обистинила реч: „И добар отац може имати рђава сина. Кад је дете дорасло до школе, посла га отац у град, да тамо изучи науке, па да постане господином. Дуго беше Густаву чекати госпоштије, а досадно сваки дан у школи седити. „Ко би увек по калупу живео?“ помисли Густав, па место у школу он ајде у шуму, да тамо тражи тичија јаја и да се наужије свежа шумскога ваздуха, какова никада у школској соби није било. И иначе је Густав био магарац. Једном украде јање из дућана и однесе га у школу. За време предавања његов сусед, да Густав није опазио, притисну јање, а оно блекну. Ђаци у смех. Учитељ се збуни и викну: „Ко је то?“ „„Густица! Густица!““ повикаше ђаци. Његови су несташлуци превршили меру, зато буде из школе истеран.

Што ће сирома отац, него узме Густава кући, да га сам научи трговини. Давако под пажњом је очевом морао колико толико да буде добар. Оцу је мало одлануло, јер је мислио да се је Густав опаметио. Ради тога га, кад му је 18 година било, послао у свет. Настанио се у једној великој трговини. Тамо је водио благајну. Та био је писмен! Госа је с добрим Густавом био са свим задовољан. Отац је сирома мислио, да сад може у погледу Густавове будућности бити сасма спокојан. Јест, да. Једног дана Густав омркне, али не осване у дућану. Тражили га тамо амо, али њему ни трага ни гласа. Камо га нестало. Окрао добри Густица свога госу, па побегао. Што га је надусало, да то уради? Сплео се с једном девојчуром, па јој силне новце издао. Како сам није могао смагати, то је побегао за туђим. Неколико се дана сакривао. Коначно је видео, да тако не може остати. Зато пође к свом оцу и падне му пред ноге говорећи: „Опрости! Тога нећу више урадити. Отац се с почетка страшно једио, но коначно му опростио и намирио украден новац.

Видео отац, да за Густава није трговина. Стао облетати около господе, да га где за писара протурају. Отац је ту успео. Син му постао дневничаром. Ту дуго није остао, јер га венчаше пушком, сабљом и телећаком. Густав постао војник! Срећом или несрећом дође у оно место, где му је живела драга, риђокоса девојка. Ту се је још боље с њоме забављао. Последица те забавице беше плач малог детета, но дете је наскоро умрло. Девојка све једнако очајаваше. Но Густав ју је тешио с речима: „Не бој се душице! Чим одслужим цара одмах те ожених.“

Када Густав одслужи своје године у војсци, ето га опет доброме оцу на врат. И отац је опет тамо амо летао, док му није измолио, — боље рећи купио писарије. А зашто је то отац радио? Зато, — само да му син не буде битанга. Наш дакле добри Густав постао је писаром у О. Несрећом својом настанио се код некога поштара, који је имао лепушну ћерку. Брзо се деца заволеше и спријатељише. Уз ову, Густица заборавио своју пређашњу драгу. — И ту се није Густав дуго задржао. Увек је био један те исти. Господа га опомињаху, грожаху му се, али све заман. Напослетку показаше Густаву врата.

Невесео дошао Густав у свој стан. Опазила то његова драга, па га стала питати: „Што ти је драгане?...“

„Зло, моја љубезна! Отпустише ме, па сад немам од чега да живим. Морам опет оцу на врата покуцати. То ми је тешко; али друкче није“.

Расплака се лепушна цурица, па му кроз плач оде говорити: „Авај мени! — што ћу сада ја. Ти знаш, што је међу нама. Оставиш ли ме, ја сам пропала“.

Густав беше милостива срца, а како није никада много промишљао о својим одлукама, тако јој и сада рече:

„А што ми ту кукамо! Има у мог оца стан и хране, па ће мо заједно у њега да живимо, док опет не нађем какове службице“.

Седео стари трговчић у своме малом дућанчићу и занео се у дућанске мисли. Тек кад-кад би помислио и на свога доброга сина.

„Хвала богу“, шапну старац, „сад ми се син смирио. Та ваљда се већ једном довио памети. Време би било.“

На дућану се отворише врата. Старац задрхта. Пред њим стајаше његов син с неком девојком. Син му све исприча. Старац хтеде од љутине помахнитати, но коначно се стишао. Што ће од свога порода! Мора сирома отац да трпи.

У истоме селу живљаше човек господин, код више власти великог уплива. У оближњем селу беше општина. Говорило се, да ће бити у званичним лицима промене. Трговчић одма полети к томе господину, клекне преда-њ, те га стаде молити, да му за сина исходи макар каково место. Господин се насмеши, те рече:

„Макар пандур био!“

крајева где су маневри држани, јављају о великом успеху, који је преустројством постигнут.

Преустројство је почело од одела, па најважнијих ствари. Овде тврде, да се сад у времену од 17 дана општа мобилизација руске војске провести може. Ако је тако, то је онда велики успех постигнут. До душе жељезнички путови врло су усавршени и не знам да ли у свету таке и толике спреме за превоз војске има, као што то на извесним пругама Русије има. Кад на пруги Кијев-курској жељезници читате број вагона 350.000 и кад у сваком већем месту видите ужасну количину залишни вагона за превоз војске, то се признати мора, да је млого учињено. Што се ратне спреме тиче, то вам не могу описати, како је то огромно. Сам Круп у свом извештају признаје, да је за ово последњи година више за Русију, него за сву Европу топова правио. Све то набављао је Круп по руском цртежу и у присуству руских стручњака. Крупови топови које има Русија то су управ руски, јер су руски стручњаци те топове у многоме усавршили.

Имајући познаника у генералном штабу и у разним заводима пружила ми се прилика да у ове загледам и да се само дивим, јер је све оно само Русија у стању. Још пре три године говорише ми многи војнички стручњаци да Русији само две године требају, и онда је тако за рат спремна, да се највећег савеза не боји. У Русији о свој тој војничкој спреми, и свему што се на војничком пољу збива, нико ништа не говори. У Русији не критикује се ничија војска. Они све проучавају и свога посла код куће гледају. У опште говори се, да је Плевна више немогућа.

У Бугарској ствари још се овде на чисто није, како ће се ти заплети свршити. Мњења су у опште различита. Често држе се савети, и цар призива разне стручњаке да га о бугарским одношајима обавесте. Нико није у такој незгоди што се Бугара тиче, као што је генерал Игњатијев. Он је био заштитник Бугара, који је увек препоручивао, да се велика Бугарска створи, а Бугари да ће увек онако радити, како је то за Бугарску и Русију најзгодније.

Скорије имаћу опет прилику да Игњатијева потражим, те ћу том приликом чути, како он о садањем положају мисли.

У 128. броју „Заставе“ коју овај час примих, читам вашу примедбу како је „Наше Доба“ из Русије допис донело, у ком се о вашем дописнику бави, и о моме разговору с генералом Игњатијевим нешто соли. Можда „Наше Доба“ у својој грозничавој несвести мисли, да је онај разговор измајсторисан, као што они увек сваку истину изврћу. Немојте веровати, да је је тај допис „Нашег Доба“ у Русији скован. Потражите му корена и постанка, пре у некој мрачној и црној шпионашкој писарници, него да из Русије потиче. Кад би тај дописник у Русији био, то би он лако доказати могао, да ли су сви они моји разговори с генералом Игњатијем истинити или не? Сви руски листови донели су преводе тога разговора, а пред генералом стоје и данас сви бројеви „Заставе,“ који су те разговоре донели. Кад би у ствари нешто било, што генералу по вољи није, то би он све опозвао, али он то није учинио и нек „Наше Доба“ и даље сумњичи јер му је то занат, а никако да своме народу користи. Немојте се освртати на то што „Наше Доба“ о словенским стварима пише, кад боље од мене знате, какав му је смер. То се и овде добро зна, а треба да то зна и словенски народ у опште, и да кади своје руке, пре него што тај лист у руке узме.

П.

Писмо из Цариграда.

26. септембра 1886.

Херцог Еденбуршки оставио је Цариград и после петодневног боравка отпутовао је к својој флоти у средиземно море Овде се проносе гласови и отворено се говори, да је херцог врло незадовољан одавде отишао. Ако је он у самој ствари, као што се говори неку политичку мисију имао да овде изврши и нешто постигне, то је више него сигурно, да је незадовољан отићи морао. Већ та једна околност, што га је султан трећег дана примио, и што је херцог на тај пријам тако дуго чекати морао; морао је посумњати, да ту нешто по среди бити мора, и да Енглези више нису овде оно, што су пре били. Друга је околност, што је султан сваку прилику избегавао, да с херцогом ни он, као ни велики везир и министар спољних послова на само не говоре, нит да се састану. Султан примио је херцога у присуству многи достојанственика, између којих беше чак и руских пријатеља; који су као сведоци приглашени, само да се свака сумња отклони, као да је ту неког договора и преговора било. Доста то, херцог је могао видити, да су Енглези овде на почетку свога — краја. Турци имају доста разлога, што су на Енглезе зловољни. Турци су уверени да је Енглеска своје прсте у румелијском преврату умешане имала; а тај преврат проузроковао је Турској великог трошка, као што је и грчко питање испредено. Енглези не мисле тако лако и брзо Египат и Кипар напуштати; и они се спремају, да још који остров, говоре Тасос или Крит поседну. У бугарском питању Турци су с енглеским држањем врло незадовољни, јер се не зна, што хоће а што неће. С једне стране подбадају Турску, да се одма у румелијску ствар умеша и Румелију војском поседне. С друге стране подстрекава Енглеска Бугаре, нек своје уједињење траже и нек се Турској и Русији одупиру.

Овамо је приспео турски повереник у Бугарској Гадбан Ефенди, те не прича ништа лепог о Бугарској. О његовом повратку у Бугарску сумња се и ако он има упливни људи, који га подржавају. Он је стојао пре преврата у Бугарској под упливом Енглеза, а сад се приклања Русима. Турска шаље још увек војску и ратну спрему на румелијску границу, јер се боји да ће се онамо нови заплети породити. Известио је, да се Турска с више стране подстрекава, да Румелију и балканске прелазе поседне, ако би Русија повода нашла да у Бугарску уђе. Русија уверава, да јој никад ни на крај памети није било, да се у бугарске ствари умеша, а то ни данас не мисли, окром ако би на то приморана била.

Турска добила је опет из Немачке два пароброда ратне спреме и крупових топова. У томе оскудевала је Турска, јер после рата није ништа набављала, а за време руског рата, изгубила је скоро сву војничку спрему.

Овде раде на томе, да се оснује повећа руска школа у којој би се предавао и српски језик. За време ђенерала Игњатијева и до рата постојала је овде српска полу-гимназија, којој је Игњатијев покровитељствовао и средства за издржавање пружао. И из Србије давали су неку помоћ. Рат и одлазак Игњатијева учинио је крај српској гимназији и учењу српског језика у Цариграду. У овдашњој аустријској школи учи се талијански, француски, немачки, грчки и турски језик; али словенски јок! Предају недељно два сахата и словенски, али онако по бадулски далматински што нико неразумева..

Поговара се, да ће ове јесени цар Александар опет у Кримдођи и да би се неки састанак између цара и султана удесити могао. Тај састанак био би на мору, без да султан ступи на руску а цар на турску земљу. То су још нагађања, а да ли је нешто у ствари, то се још незна.

Србин.

Писмо из Београда.

20. септембра 1886.

Пера Тодоровић отишао је у Ниш, а оданде како веле опет у Софију, да удешава нешто са Бугарском против Русије. Држе као сигурно, да ће Тодоровић ући у министарство чим се врати краљ с пута. Можда ће му краљ поверити баш и да састави министарство а Гарашанин ће одступити. Сад може, јер Тодоровић даје пуно наде, да ће све ићи као и до сада. Тодоровићев лист „Самоуправа“ престао је. За бога има „Видело“, па не треба. Но ево да видите, како Тодоровић сам говори:

„Читатељи знају да је „Самоуправа“ покренута у нарочитој намери и опредељеној цели да сузбија покушани савез с либералима.

Сматрајући да је она ту своју задаћу у довољној мери и постигла, изнев, у току од пет месеци све доказе и разлоге, који говоре против либерално-радикалног савеза; узев у обзир с друге стране да је и сам ток догађаја показао како је тај савез неприродан и немогућ, пошто је и до данас остао само мртво слово, проста формалност, нити је до сад свршено ма и једно важније дело, које би се могло узети као излаз и последица покушаног савеза; верујући тврдо да ће и даљи развој догађаја још више посведочавати, да нема никакве стварне основе, а ценећи свестрано све оне зле последице, које су за странку поникле из подвојености радикалне странке у два табора, са два партијска органа у штампи — ми потписани, по договору с осталим једномишљеницима и пријатељима из унутрашњости, одушевљени жељом да у овом судбоносном времену радикална странка буде у свему сложна и једнодушна, решили смо се, да прекратимо даље излажење „Самоуправе“ и да тиме с наше стране учинимо све што нам је у моћи да у радикалној странци не остане ни најмањи повод заваде и несугласице.

У нади да ће сви чланови странке достојно оценити и уважити овај наш корак, с правом очекујемо, да и странка учини све што буде потребно да се у партији поврати стара слога.

Београд, 15. септ. 1886. г. Пера Тодоровић, Раша Милошевић, Срета Анђелковић.

Каква дрскост! Само би то требало да радикална партија прими натраг убрљаног Тодоровића, па је онда сасвим свршила.

— Одавде је ово дана пребегло опет 15 војника у Угарску због рђавог поступања. Неки од отих војника били су у српско-бугарском рату рањени, ал ово поступање не могаху издржати. Оваки случајеви јако су учестали. Као што видите све лепше за лепшим. До напредњака то није се дешавало.

Политички преглед

Превврат у Бугарској. Под предвођењем софијских посланика Вулчева и Касабова била је код ђенерала Каулбарса депутација, коју је послало укупно бугарско становништво из Софије. Вулчев је у име депутације и народа изјавио Каулбарсу, да су Бугари врло одани руском цару и Русији, па је молио, да се нов кнез што пре изабере. Каулбарс је одговорио, да се то не може тако брзо извршити, све да се скорим и обаве избори за велику скупштину, али једно је сад већ извесно, а то је, да Александар Батенберг или ма који члан његове породице не сме сести на бугарски престо. Вулчев је одговорио на то, да је врло мали број оних, који хоће да поврате протераног кнеза на престо. — Бугарско намесништво и министарство се непрестано саветује о одговору на Каулбарсову ноту. У политичким круговима мисле, да ће бугарска влада пристати, да се одложи рок за изборе за велику скупштину и да се пусте на слободу затворени завереници.

Чланови српског скупштинског одбора, који имају да прегледају рачуне буџет за нову рачунску годину, позвани су за 21. о. м., када отпочиње рад одбора. — Ала ће наћи чисте и „исправне“ рачуне!

Завера у Шпанији. Мадридски дописник немачког листа „Kreuzzeitung“-а јавља, да је необориви факт, да у Шпанији постоји завера, у којој су помешани седам до осам хиљада официра и три или четири ђенерала. Ови елементи не стоје у свези са последњим устанком, али ће у истом правцу делати, кад ствар сазре и до свог решења дође. Ако је то одиста „необориви факт“, онда богме зло стоји по монархију у Шпанији.

Распад десне странке у аустријском државном сабору. Чеси су врло незадовољни са данашњом Тафеовом владом, коју су иначе потпомагали. А незадовољни су не само за то, што влада неће да испуни ческе захтеве у погледу народне банке, већ и за то, што аустријски министар просвете хоће да понемче неке ческе средње школе у Моравској. Услед тога постоји велика запетост између Чеха и владе, а да та запетост не донесе потпун распад, за то се труди гроф Хохенварт и други владини људи. Но да буде дуга љубав, требали би да су чисти рачуни, а ту управо запиње од стране владине. Влада све већма ради на томе, да стање у Аустрији буде све несносније.

Из словенског света.

(—*м.*) **Русија.** Знаменити руски романсијер, гроф Лав Н. Толстој, који се сада бави на своме добру, оболео је.

— Од јануара 1887. г. почеће г. Гарин да издаје огромни речник „руских уметника“. Издање то састојаће се из неколико свезака са ликовима, снимкама лепших слика и илустрованим биографијама.

— За ђаке Југо-словене установљена је на московској академији стипендија под именом Ивана С. Аксакова.

— Православно палестинско друштво послало је 19.000 рубаља као прилог, да се у вароши Токију, у Јапанској, сагради православна црква.

— Неколико Бугара, који у Петрограду живе, организују руско-бугарски круг, чији ће задатак бити, да послужи развићу тешњих одношаја између Руса и Бугара. Желимо сретан успех!

*

† **Јегор Ивановић Маковски,** отац трију уметника: Константина, Владимира и Николе Маковског, умрло је као што јависмо у Москви у 86 години свога живота. По занимању свом био је чиновник, а цео свој век провео је у друштву уметника, и љубио је знаност и вештину јако и служио јој по могућству. Био је изврстан цртач, а почео је цртање као самоук, оловком, и то, не имајући других оригинала, прецртавао је разне ствари са корица од књига; но доцније дотерао је у цртању тако далеко, да је показао врло велика успеха. Особито је знао лепо из природе прецртавати, те је за такове своје цртеже од петроградске академије добио сребрну медаљу. Љубав своју к живопису пресадио је и деци својој, коју је већ од ране младости сам у том поучавао. Из љубави к знаности и вештини постао је ревносан прикупљач старих слика и бакрореза (гравура), којих је читаве збирке имао. Својим добрим примером у том, побудио је и друге, те пођоше стопама његовим.

*

Кнез Алекс. А. Крапоткин убио се, као што смо то већ јавили у Тоболску у Сибирији. Године 1876. послаше га у Сибир у изгнанство, што је био у договору с пуковником Лавровим, који је преко границе умакао. С почетка се није знало, колико ће дуго његово прогонство трајати, но 1881. би му означено још пет година изгнанства. Рок тај истекао је у септембру ове године и покојник је намеравао да се настани у ком већем руском провинцијалном граду, али је још пре тога рока сам себи смрт задао.

Главна скупштина „Матице Српске.“

Извештај председника дра Ђорђа Натошевића о годишњем раду управног одбора.

Славна скупштино! И ова година није минула а да не нанесе велике губитке овоме друштву. Први је губитак задесио Матицу што је 16 (28.) јануара о. г. изгубила свог некадањег велезаслужног председника и славом увенчаног књижевника Дра Јована Суботића. На глас о смрти његовој стављена је туга у записник, при опелу у Земуоу заступали су ово друштво нарочити изасланици, који су у име овог друштва изјавили гђи Савки Суботићки, жени неумрлог покојника, саучешће у големој тузи, која је задесила и њу и породицу њену, и књижевност нашу и цео народ српски. На опелу говорио је секретар друштвени, на одар покојников положен је лаворов венац и на стапу друштвеном вила се осам дана црна застава у знак жалости и туге. Слава Дру Јовану Суботићу! Слава му!

Други губитак постигао је ово друштво смрћу неуморног и многозаслужног старог књижевника српског Ђорђа Рајковића. На глас о смрти његовој истакнута је црна застава на стану матичином, на опелу говорио је секретар друштвени А. Хаџић, положен је лаворов венац на одар покојников и подмирен је један део погребних трошкова Нека му је слава и вечити спомен у народу!

„Макар!“ рече бедни отац.

Наш јунаковић морао на очевим коњима возати тога господина. Та ишао је за-њ кортешовати. Одатле га ја и познајем као кочијаша. Кад је општ. заступство бирало званичнике, беше Густица на суду. Тужио га девојчин отац, што му је ћер украо. Буде осуђен на 14 дана затвора. Апелирао је и уједно обећао, ако не буде кажњен, да ће девојку чим пре оженити.

Постао је писарем. Пре него ли је наступио службовање, венчао се. Сва сеоска господа беху тамо на свадби (да како с изнимком). И мати је из далеке даљине дошла, да присуствује венчању своје јединице. Густавова је млада доста лепа жена, па можда је и то нешто допринело, да се Густав тако брзо попео од кочијаша, на писара.

Седи наш писаревић у звању. Задубио се у преписивања. На лицу му титра задовољство. Та има лепу младу жену, а уз то и службицу. Ако баш много не носи, ипак ће се моћи прерадити. А и отац ће ваљда нешто припомоћи Сирома отац! У то му начелник уручи некакав акт. Овај га прочита. Пребледи. Та шта је то тако изненада Густава умирило? За три дана мора у С. да издржи казну. О господе боже! То га је баш ударило. Мора да одлази. А служба? А жена? Велике муке Густава муче! Трчи тамо амо около господе да му сачувају место. Сеоска господа ћуте, али се некако мргоде.

Иде наш Густав још задње јутро у писарну. Погнуо се, у земљу гледа.

„Добро јутро, драги Густаве!“

Тај га глас ошинуо, као гром из ведра неба.

„Што хоћеш од мене, авети?“ издера се на женску, ону риђокосу девојку, која је пред њим стајала. Девојка му приступи ближе и рече:

„Не мој тако, Густаве! Обећао си ми, да ћеш ме оженити. Да ме не би морао тражити по беломе свету, ево ја ти на ноге дођох“.

„Даље несретнице! Ја сам ожењен!“ рикну Густав.

„Ожењен!“ истисну пропала девојка. „Мене си дакле преварио. Ја морам пропасти, али не ћеш ни ти дуго!“ У руци јој заблиста оружје.

„Не!“ крикну на смрт бледи Густав. „Даћу ти, колико год будем могао!“

„Дај одма сад! Требам. Гладна сам.“

Даде јој десет фор.

Пропала узе новце и рече: „Сваки месец оволико. Ако не, потражићу те опет, али онда јао теби!“

После подне сео Густав у кола и одјурио, оставив жену код оца на похрану. Сирома отац!

* * *

Одавно је то било. Густав се није више у овај крај повратио. Мислио је: чему да се враћа, када га овде не чека никакво добро. Камо се је завукао, не знам.

А његова жена?

Неко је време била код Густавовог оца и чекала, док јој се добри муж не поврати. Но њега није било. Досадило јој чекати. Покупила се и отишла у бели свет. Камо? Можда к оцу, матери, сестри, брату? Или је отишла да потражи мужа? Вереника? Тога ти, драги читаоче, не могу казати. Само то знам, да је ов више нема.

На Крстово 1886.

Ј. Д. Сиротица.

Осим тога изгубило је друштво свога старог члана, проту новосадског Александра Захарића. На погребу, који је приредила српска православна црквена општина у Новом Саду, били су и чланови управног одбора, да одаду последњу почаст покојнику. Вечан му спомен!

Одајући нужну почаст успомени споменутих врлих књижевника и врсних чланова матичиних, на првом месту с радошћу наводим, да је Васа Јагазовић трговац у Дреновцу, поднео овамо на сачуване своју последњу опоруку, којом је заменио своју опоруку од 11. (23) априла 1883. год. предану на сачуваше „Матици Српској“.

У првој тачци те своје опоруке наредио је ово: „Моја је топла жеља, да оснујем једну закладу под именом „Васе и Саранфиле, Јагазовић,“ из које ће се стручно изображавати шест мушких питомаца сваке године, и то: два питомца за струку трговачку, два питомца за струку разног обрта, два питомца за ратарску стручну наобразбу. Сваки од тих да прима, докле дотичне науке течај не сврши, из моје закладе годишње 300 фор. и да се сваки од тих тамо и те науке учи, где и које „Матица Српска“ за добро пронађе. Те питомце има бирати кад-год устреба „Матица Српска“ у Н. Саду, и то такве, који су од сиромашних родитеља, умно и телесно здрави, непорочног владања, и сваки да буде за своју струку способан, т. ј. доста изображен мора сваки и свагда да буде српско православне вере, а поданик Аустро-Угарске монархије..... Жеља је моја, да се сваки питомац, који се из моје закладе образовао буде, обвеже, да ће онда, кад му материјалне околноста допустиле буду, т. ј. онда, кад већ свој господар постане, на њега из моје закладе издани новац у исту закладу повратити, па било то враћање ма и оброчно, како би се на тај начин питомачка места умножити могла.“

За извршиоца своје последње воље поставља „Матицу Српску.“

За ту задужбину своју наменио је завештач 2. златне аустријске ренте по 1000 фор. номиналне вредности; 55 папирних аустр. рента по 1000 фор. ном. вр., 10. различитих срећака у вредности од 625., и у готовом новцу 3000 фор.

Живио дуго и много година нови народни добротвор Васа Јагазовић, себи на част и славу, а на дику и понос роду српском, који ће му име благодарно спомињати, докле га год устраје!

Високо кр. угар. министарство унутрашњих послова одобрила је избор дра: Ђорђа Натошевића, за председника „Матице Српске.“

Као што је из пређашњих извештаја познато, високо кр. угар министарство просвете и црквених послова вратило је поднесено му основно писмо за стипендијску закладу Симе Ђорђевића, захтевајући нарочито, да се у основном писму наведе, да питомци те закладе могу бити родом само из Угарске, а тако исто, да морају слушати науке у школама у Угарској, и да се само по претходној дозволи министарској може допустити, да питомци слушају своје науке у школама и ван Угарске. На образложену представку против те наредбе министарство је поново наредило, да се основно писмо онако поправи, како је оно захтевало, наводећи, да и виши државни интереси захтевају, да се ти услови изметну у основном писму. Према тој поновичној наредби поправљено је споменуто основно писмо онако, као што је то министарство захтевало и у три једнака примерка поднесено је на одобрење министарству.

Исто тако захтевало је високо кр. уг. министарство просвете и црквених послова, да се у основном писму стипендијске закладе Гедеона Дунђерског стави и то, да питомци те закладе морају бити ђаци родом из Угарске, и да морају слушати науке на школским заводима у Угарској, а школе у страним земљама да могу питомци полазити тек по претходном одобрењу министарском. И против те наредбе поднесено је високом кр. уг. министарству образложена представка, ал' је министарство остало при својој наредби, наводећи, да и виши државни разлози захтевају да тако буде. Према тој поновичној наредби министарској поправљено је основно писмо у смислу учињених примедаба, и поднесено је у четир једнака примерка високом министарству на одобрење.

Високо кр. уг. министарство унутрашњих послова захтевало је, да му се одмах пошље одоставерени препис основног писма за задужбину Петра Коњевића. Том позиву учињено је за доста и високом министарству послане су и „Књиге за народ“ које се издају из те задужбине.

(Наставиће се.)

ДОПИСИ.

Костајница 12. септ. (Немарност наших свештеника за јавне ствари.) На нашу малу госпојину био је збор у Костајници. Тај дан употребио је наш посланик г. Паја Јовановић уредник „Србобрана“, да међу народ дође, с њим се поразговори, да му положи рачун о свом саборском деловању, а уједно и да се договори са својим изборницима, како да се на будућем сабору равна. При свем том што је он издао позив у „Србобрану“ и што је засебно сваком председнику црквеног општ. и сваком свештенику писао, видисмо немарност наших црквеног општ. а највише немарност свештеника. Од деветорице свешт. из изборног среза костајничког дошла су четворица, а из петрињског изб. среза двојица. Приметити нам је овде, да ни сам наш свешт. заступник, који та оба среза заступа г. Јова Драгишић не хтеде доћи, ма да је од г. Јовановића замољен, пошто ће се на збору највише о дотацији свешт. говорити. То је више него жалосно. Овдашњи градоначеоник а уједно и заступник на хрв. сабору забранио је г. Јовановићу на збору међу народом говорити извињујући се тим, што је ту већим делом босански народ, који нису његови изборници, него нека одреди место и време и нека позове своје изборнике тамо, да се с њима поразговори. Изабрата је била једна српска гостиона, где смо овећу собу добили и одређено је било, да се у 8 сати у вече скупимо. Сад се истом добром осведочисмо о жалосној истини, да има много међу нама таквих, којима је девиза: све на страну ал трбу предасе. И од оно шест свештеника што на збору беше, двојица — за које право рече наш поп Мијук — одоше на позив на друго место, да се, драстично речено — напију. Но ми знамо зашто они одоше. Цела је ствар од неке господе тако удешена била, да њих двојица неприсуствују и да у другој соби, која је од наше танким зидом растављена, затворен буде један, који би имао говоре појединих бележити и отуд материјал за своје рђаве намере узети, не знајући зар, да ће на скупу и владин повереник у лицу г. градоначеоника бити. Кад већ нико неће да се прими тако подла посла — шпионаже — оће Србин, и то такав Србин од кога смо некад много више очекивали. Право вели она српска изрека: Ко ти око ископа? Брат. За то је тако дубоко. Али томе нашем брату за сад нећемо имена спомињати, но други пут нек пази, јер га нећемо штедити.

На том нашем састанку је г. Јовановић читајући адресу и тумачећи поједина места из ње говорио о жалосном стању наших вероисповедних школа, о дотацији свештеника а највише о стожеру свију наших зала о наименовању патријарха. Решено је, да се поднесе било на српском или преко српског на хрватском сабору предлог о ревизији шк. закона, и да се изрече већ једном давно жељено начело вероисповедних школа. Да се одреди свештеницима плата по годинама службе, не успе ли у том, да се бар укине солидарност, која је на штету и свештенству и народу у нашој Банији, јер одовуд 9 000 фор, више наш народ плаћа, а тај новац за плаћу свештеницима иде у оне пределе, који неће да пристану, да се по годинама службе свештенство награђује. О том би се могло много више писати, али пошто се једино наших прилика тиче и пошто је о том већ више пута реч била у „Србобрану“ то ћемо прећи преко тога. Решено је даље и то, да се тражи, да би се по порезној фор. парохијал утеривао. Што се тиче рада не дође ли повољан одговор на адресу, ту нисмо могли нашем посланику, у ком потпуно поверење имамо са нашим мнењем прејудицирати, него само у толико, да са посланицима српске слободоумне странке из Бачке, Баната и Срема, у тој ствари договорно ради. Збор се разишао око пола 12 у највећој тишини, гајећи сваки у свом срцу мржњу и сажаљење спрам оне браће, која се небраски показаше. *β.*

Вести из места и са стране.

Др. Стева Павловић — прави Мађар. Као што је познато, др. Стеву Павловића осудила је будимпештанска порота због опадања у ствари илочке штедионице, те га је услед тога казнио суд са 100 фор. глобе и да плати 169 фор. парничких трошкова. Извештај о тој парници изишао је и у мађарском листу „Фигетлепшегу.“ У том се извештају одмах у почетку вели ово: „Људи око српске „Заставе“ покренули су под фирмом илочке штедионице парницу против уредника „Нашег Доба,“ дра Стеве Павловића, коме је велика погрешка, што је владине странке, али коме је с друге стране бескрајна заслуга, што је прави Мађар и ако је пореклом Србин.“ Ми на то немамо шта да кажемо, до то, да сад у Будимпешти г. Павловића боље познају, него онда, кад је као посланик на земаљском сабору кроз три године заступао српско-народну слободоумну странку.

Прослава православних Чеха у Бечу. Када је прошли број био већ закључен и одштампан, добисмо о току прославе св. Већеслава из Беча овај брзојав: „Прослава, коју бечки православни Чеси приредише у спомен ческог православног кнеза св. Већеслава испала је сјајно. Посета је била лепа, а одушевљење велико. Гостију је било са свију страна, по највише ђака Словена, који се нађоше у Бечу. Било је и неколико Србијанаца, а из наших крајева видесмо такође неколицину, од којих спомињемо Стеву Миросављевића (Нови Сад), Душана Јанковића (Рума) и Тому Вељковића изасланика вршачке српске занатлијске читаонице. Брзојавних поздрава стигло је пуно, највише из наших крајева, што је веома добар утисак учинило. Пало је и родољубивих здравица из ческих, српских, руских, словеначких и бугарских уста. Певало се српско „многаја љета,“ а хориле су се и остале словенске родољубиве песме. Одушевљење велико. Чеси су изненађени успехом ове прославе. Поштом опширније.“ — Наши читаоци наће опширан опис ове прославе у данашњем бечком допису.

Предзнаци будуће изборне борбе. Из Вршца нам пишу: „Код нас се већ опажа, да се изборна борба приближује. Тако је тамишварски чивутско-мађарски лист „Südungarischer-Lloyd“ већ отпочео, да грди омладинисте, анархисте и комунисте. Са дром ђоком Милосављевићем отпочео је своје грдње, а после ће на све познатије вршачке народњаке доћи ред. Да тај чивутско-мађарски лист не излази на немачком језику, ми би смо рекли, да читамо какав новосадски српски лист, који се против народних људи истим грдњама служи.“

Запљена листова у Хрватској. „Обзор“ пише: Мора да је г. цензор добио строги налог „од озгор“, да јаче квачи опозиционалне новине. Задњих дана запљењују се такове ствари, да су загребчани чуде, како се је могло ово или оно запљенити. Тако јучерашњи наш допис запљењен је, а у њем је шаљивим начином описана прва седница мађарскога сабора. У уводном чланку говорило се о слоги велевласти, па је и то запљењено. Ми сад не смемо готово о ничем писати. О домаћим стварима не, јер не стојимо на нагодби. О Мађарима не, јер су они браћа наших народњака. О ванској политици не, јер не хвалимо снагу Аустрије.

Доцкан стигли топови. Читамо у београдским листовима: „Како дознајемо етаблисман „Каљ“ извршио је целу поручбину Де-Банжових топова, и то: 45 пољских и 7 брдских батерија, заједно са топовском муницијом. И цела ова поручбина, која кошта укупно на 8,300.000 динара, исплаћена је. — Само су се ти топови требали набавити онда, кад се око Сливнице борило и кад се потреба добрих топова највећма осећала. После кише јапунце.

Хајдуци у Србији. „Зрак јавља: „Хајдуци, Сава и Пера Мрдалићи, за које је јављено, да су ухваћени 9. о. м. око 9 сахати код Бојника побегли су испед спроводника.“

Нов распоред наших изборних срезова. Од панчевачког изборног среза отпадају ове општине: Баваниште, Ковин, Плочица и Острво. Ове ће се општине по свој прилици присајединити белоцркванском срезу, о чему ће коначну одлуку донети жупанијска скупштина у Тамишвару и то 22-ог септембра о. г. Међу тим Долово, Иланца, Алибунар и Петрово Село отпашће од белоцркванског, а припашће које панчевачком, које пак уздинском срезу. Као да се до сад нису доста поткресавали српски срезови, него се ето сад и опет нова подела предузима! То се сигурно чини за љубав Чанговима.

Несрећа на жељезници. Пишу из Петрограда, да се код станице Љубан догодила велика несрећа. Једна жељезничка кола срушила су се са жељезничкога насапа доле у провалију. Кола су се у падању трипут окренула и после се раздробила. Право је чудо, да је од толиких путника тешко рањено само њих 31, а мртвих нема.

Кратке вести. Један се Немац обвезао да ће за месец дана попити 4000 литри пива, а неки Енглез да неће 40 дана спавати. Ти баш хоће да мајмунишу талијанца Сучија. — У Загребу је одржана скупштина бележника из Хрватске. — 27 септ. запљењени су сви опозициони листови у Загребу. — У Саској су уведени ордени за послужитеље. Који послужи 30 година код једне породице, добије орден. — У пештанској жупанији појавила се египатска очна болест и богиње. — Теретни влак испао је близу Будима из шина. Несреће веће није било. — У Суботици се ушло у траг једној дружини која је за добар новац ослобађала момке од војничке службе. — У Америци су велики ветрови порушили 300 кућа — Код Дебрецина прегазио је жељ. влак кола, која је из непажње кочијаш терао преко шина. Коч-јаш је разнет на 6 парчади. — У Њитранској жупанији било је више пожара. Изгорело је на 30 кућа. Чувени њихилиста Дегајев побегао је из затвора. Расписана је на његову главу уцена од 40.000 рубаља.

Трговина.

= **Нови Сад** 20. (септембра (2. октобра). На житарској пијаци нашој потрајао је посао са раном добар. Довоза је преко целе недеље било за доста са раном. Цене су код нас биле сталне сваком зрну. На горњим пијацама житарским је цена шеници у течају недеље била у неколико попустила, али је то потрајало само дан два, те се и опет стара виша и чврста цена повратила. Довоза са раном на горње пијаце житарске није ове недеље било задоста, а тамо је услед слабије понуде промет умалио се.

Цене су данас на нашој пијаци ове: Шеница прве каквоће 8 ф. 40—50 н., средња 8 ф. 10—20 н., лакша роба 8 ф. Наполица 7 ф. 50 н. Јечам 5 ф. 20—50 н. Зоб 5 ф. 50—70 н. Кукуруз стари 5 ф. 50—70 н., нов кукуруз некруњен 2 ф. 80—90 н. од 100 кгр.

Маст 46—47 ф. Сланина сушена 47—48 ф., дебела паљена 48—49 ф. од 100 кгр.

Пасуљ бели 7 ф. 50 н., пасуљица 8 ф., жути 7 ф. 80 н. од 100 кгр.

Свињи угојени тешки 36—37 н., средњи 37 до 38 н., лаки меснати 40—41 н. од 1 кгр.

Теоци 8—9 ф., средњи 10—13 ф., тешки старији 15—18 ф. од комада Јагњци 6—12 фор. од пара. Коже телеће 2 ф. 80—3 ф., јагњеће 1 ф. 40 до 80 н. од пара.

Време умерено топло. Вода у Дунаву у малом надолажењу.

*

У **Будимпешти** 18. (30.) септембра На недељном марвеном вашару је било свега 2890 комада крупне и ситне стоке за месарнице догоњено Продано је 58 ком. бикова, 1436 ком. волова, 68 ком. бивола, 702 ком. крава, 350 ком. крава музара, 279 ком, теоца. Плаћани бикови 70—200 фор. од ком., волови 160—280 ф., јалове краве 110—180 ф. од пара, муваре краве 80—120 ф. од ком., биволи 140 до 245 ф. од пара; теоци 20—24 ф. од ком. На меру су плаћани волови угарски 45—51 ф., српски пустарски волови 45—53 ф, угарске краве 36—43 ф., биволи 36—40 ф., од 100 кгр. Месо воловско 44—53 ф., кравије 36—43 ф., телеће 42—45 фор., биволе 36—40 ф. од 100 кгр.

*

У **Штајнбруху** 18. (30,) септембра. Посао и продаја са свињама без промене. Плаћани угарски тешки млади 43½—44 н., средњи 44½—45 н., лаки 45—46 н. Српски транзито, тешки 41½—42 нов., средњи и лаки меснати 42—42½ н. од 1 кгр.

*

У **Пожуну** 17. (29.) септембра. На овчији вашар било је догоњено 4551 ком. оваца разне пасмине. Вашар је био слаб. Плаћане овце за извоз 14—20 ф. 50 н., ванредно до 25 ф. од пара, 34 до 38 н. од 1 кгр., овца за потрошњу плаћана 6 до 14 ф. од пара или 25—30 н. од 1 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи
од 20. септембра.

Дукати — — — — — — —	5·93
Наполеондори (20 франака) — — —	9·92
4% угарска златна рента — — —	104·40
5% „ папирна „ — — —	92·35
Немачке држ. марке — — — —	61·50

Најновије вести.

— Јављају из Цариграда: „Турска се непрестано оружа. У једренопољском вилајету скупила је 84.000 војника у Македонији 54 000, у солунском вилајету 37.000, свега дакле 197.000 војника и 462 топа.

— Са званичне стране јављају из Београда, да је при јучерашњим накнадним изборима свуда победила влада. Ако је истина, не би било ни чудо. Кад су са полицијом отерали посланике тих срезова са скупштине, а друге изборе огласили онако на силу за незаконите, онда би било чудо, да се народ и опет упушто у изборе. Те је све накнадне изборе без сумње спровела полиција.

— О Тисином одговору на разне интерпелације у угарском сабору изрекао је своје мишљење руски лист „Новоје Времја.“ Исти лист са задовољством бележи, што је Тиса рекао, да између Русије и Аустро-Угарске не постоји никакав уговор ил споразум, те по томе може Русија не само у Бугарској, већ и у српским земљама радити на проширењу свога уплива и победе славенске политике.

— Војвода Севиљски, рођак шпанске краљевске породице издао је проглас на шпански народ. Војвода се жали на затвор, што га је морао одржати, али, ма да је републиканац био је лојалан, док је Алфонзо XII живео. Сад пак изјављује, да ће радити живо на остварењу републике, јер само у републици лежи спас и може се одржати целокупност Шпаније

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 20. септембра у вече.)

Будапешта. (Саборски извештај.) Сабор је данас расправљао законски предлог о продужењу трговачке и ђумручке заједнице. Предлог је примљен великом већином за основ шпецијалне дебате, па је онда примљена тачка по тачка. У четвртак ће расправљати сабор законски предлог о банци.

Различности.

Најврелији извори на земљи. Најхладнији и најврелији извори са свим су неједнако раздељени на земљи. за најхладнији извор сматра се онај, што извире под 73½ степеном северне ширине у Тајмурској земљи, чију је температуру мерио путник Милендорф крајем месеца јуна и нашао да иста износи 0·8 степени II. Вода је дакле охлађена за $^{2}/_{10}$ степена испод О., па ипак је Милендорф нашао у њој живих пужева, који су сасвим хитлено пливали по њој. У једном топлом извору од 43° Ц. нашао је Стернструп такође на живе пужеве и то из реда оних пужева, што дишу на плућа. Најтоплији извори на свету налазе се у Јапану, јер извори који тамо извиру код Уринoа имају воду од 100° Ц дакле вода достиже тачку кључања. Извор Строко на Исланду мало је хладнији. У Немачкој најтоплији је сумпорни извор у Бурчајду, који има температуру 77° Ц.

ЗА ПОГОРЕЛЦЕ.

II.

За погорелце Србе у Турском Бечеју и Српској Црњи приложили су г.г. Др. Јован Пачу лекар у Сомбору 2 фор. и Арса Пајевић штампар у Н. Саду 10 фор.

По гласу I. извештају стигло је 23 фор. 30 нов. па када се тој своти дода ових 12 фор. стигло је свега 35 фор. 30 н. прилога.

У Н. Саду 20. септембра 1886.

Уредништво „Заставе.“

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

КЊИЖАРА ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДР.
У НОВОМ САДУ.

НАШИМ ИЗДАЊЕМ ИЗАШАО ЈЕ
(и разашиље се препродавцима и потраживачима)

СРЕДЊИ КАТИХИЗИС

прерађен по катихизису Платонову и попуњен, за српске православне ученике и ученице у основ. школи, удешен по наставном плану за III. разред

(украшен са 8 слика у тексту.)

Ево и Православног средњег катихизиса нашим издањем за српску православну младеж у основној школи III. разреда. Леп и повољан пријем нашега Православног малог Катихизиса од стране како вероисповедних тако и комуналних школа, охрабрио нас је, нежалећи трошка издавачког, да наставимо ево и даље издавање средњег катихисиса овог. Још смо тим учинили по жељи многих г.г. учитеља веронауке православне, који нам се са више страна тужише: како су школске књиге ове врсте: старије састављене језиком застарелим па сад више дечици неразумљивим, новије пак књиге оваке језиком неразговетним и ненојмљивим за децу.

Писац овог нашег православног средњег катихизиса, као и поменутог малог катихизиса, трудио се у обадвема књижицама овим, да са чистотом и неприкорном изворношћу свете нам вере православне споји чистоту разговетног језика нам народног: како би свако Српче и свака Српкињица са бистрог врела поприли и што боље из књиге нам ове школске разумели и примили свети наук хришћански.

Овом нашем православном средњем катихизису, као и поменутом малом, узео је писац за основ припознате у нас катихисисе: владике Платона Атанацковића и синодални катихизис архимандрита Јована Рајића, попуњујући ове наше катихизисе из сличних дела Н. Ђ. Вукићевића и проте Јована Бороте.

Обрађујући и прерађујући све то, трудио се писац да напише и искаже што чистије и разговетније српски, те што већма приступачније језику дечијем.

Одликује се овај наш средњи катихизис, као и поменути мали, од других у нас катихизиса оваких нарочито још и тим: што је ту свако правило за себе целина, да се деца у учењу не буне питањем и правилом претходним као ни потоњим. А што год је у катихизису овом нашем наведено по извору црквено-славенски на једној поли, то је исто одмах на другој половини додато у преводу чисто српском.

С наше пак издавачке стране надгледали смо и за тим настали: да је овај наш средњи катихизис наштампан на лепој хартији нови слови покрупни, како се не би дечици за малена вид убијао, него им се књига милила већ и због тога.

Катихизис смо овај украсили са осам које мањих које већих слика у тексту, јер то крепи и оживљује наставу и повећава у дечице вољу за учењем.

Па према свем том — цену смо овом нашем средњем катихизису тако углавили малену, да јефтиније бити неможе: за пуна четир и по табака формата обичне осмине **само 12 новчића.**

Напослетку, а што је најглавније, састарали смо се, да оба ова наша катихизиса буду од нашег православног св. синода испитана и одобрена за употребу у нашим основним школама без разлике.

У Новом Саду, почетком ове школске године 1886/7. **Књижара Луке Јоцића и др.**

Изашао је

„ЈАВОР“

БРОЈ 38.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: **Змај Јован Јовановић.** Уредник: **Др. Илија Огњановић.**

Садржај:

Пламенови. Омладини на Балкану. Песма Радована Кошутића. — Лаза Нешко песник. Од Јакова Игњатовића. (Свршетак.) — У потеру! Приповетка пуна бриге и зебње. (Чисто се кајем, што сам је написао.) Од Абуказема. (Свршетак.) — Говор лишћа. Приповетка Св. Чеха. (Наставак.) — Месец као небеско тело. Од Светислава Коларовића. (Наставак.) — Листак: Стара и Нова Ст. Андреа. Од Лазара Пешка. (Наставак.) — Књижевност. — Друштва. — Нове књиге.

„Јавор“ излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1·50.

У Н. Саду 20 септембра 1886.

Лука Јоцић,
издавач „Јавора.“

I. ц. кр. овлашћено дунавско паробродско друштво.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПОШТАНСКИХ И ОСОБНИХ ПАРОБРОДА
од 16. марта 1886. до даље наредбе.

ИЗ НОВОГ САДА У ТИТЕЛ: понедељником и петком у 6 сати у вече.

ИЗ НОВОГ САДА У СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ И ДАЉЕ ТИСОМ: средом и суботом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЦАРИГРАД ПРЕКО РУШЧУК-ВАРНЕ: недељом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У БУДИМПЕШТУ: сваки дан у $10^3/_4$ сати пре подне.

Нови Сад, 15. марта 1886. **Агенција.**

Ред пловидбе
помесног парода „Нимфе“ од 3. окт.

Из Каменице у Нови Сад:
Пре подне: 6, 8, и $^3/_4$10 сахата.
После подне: 2, 4, и 6 сахата.
Из Новог Сада у Каменицу:
Пре подне: 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 3, 5, и $^1/_4$7 сахата.
Недељом и свецем по потреби.

ОГЛАСИ.

КОНКУРС.

Ради попуњења парохије печварско-мечанске са платом VI. класе отвара се овим поново конкурс.

Просителји имају своје нужним сведочбама сврху свога оспособљења за отправљање парохијског званија подкрепљене молбенице за четири недеље дана од дана првог увршћења овога конкурса у дотичне новине консисторијуму овом поднети.

Из седнице конзисторијума епархије будимске у Сентандреји 21. августа 1886. држане. 1—3

КОНКУРС.

Ради попуњења парохије чипске са платом VI. класе отвара се овим поново конкурс.

Просителји имају своје нужним сведочбама сврху свога оспособљења за отправљање парохијског званије подкрепљене молбенице за четири недеље дана од дана првог увршћења овога конкурса у дотичне новине консисторијуму овом поднети.

Из седнице конзисторијума епархије будимске у Сентандреји 21. августа 1886. држине. 1—3

СТЕЧАЈ.

Оставком учитеља III разреда овдашње средње мушке школе, упражњено је на истој школи учитељско место, на које се овим отвара стечај. Плата је учитељу 700 ф. а. вр. у истој је урачуната и пристојба за стан, огрев и врт. Осим законом прописаних дужности у школи, учитељ ће по потреби и у цркви појати.

Првенство имају они, који су у стању исказати и способност у вртарству, које ће изабрани учитељ предавати у општинском школском врту и исти у реду држати.

Добро инструиране молбенице имају се управити на председништво м. школског одбора.

Рок стечају је 4 недеље од данас.

Из седнице м. школског одбора држане у Сомбору 15. септембра 1886.

Јован Благојевић, перевођа. 1—3 **Коста Радуловић,** председник шк. одбора.

ПОМОЋНИК

који је нирнбершкој, галантеријској и кратког еспапа трговини вичан, а при том српски, немачки и мађарски говори, може одма ступити, где? извештава администрација. 1—2

НАСТОЈНИК.

Један солидан и вредан човек тражи себи место за настојника или пословођу.

Ко има какво добро или какву радњу па је рад имати способна и вредна човека, који потпуно економију и књиговодство разуме, и коме се може мирном душом поверити своје добро или посао, нека се обрати на Стеву Лукића код 3 побратима у Земуну. 1—1

СТАРИЈИ СПОМОЋНИК

помодне и галантеријске струке, добар продавац, перфектан у немачком, мађарском и српском језику, вичан књиговодству и коресподенцији, са најбољим дугогодишњим сведоџбама и референцијама тражи место као спомоћник евентуално као деловођа. —

Благонаклоне понуде нека се изволу под шифром **М. 1001.** на администрацију „Заставе“ управити. 2—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
ЈОВАНА ТЕОФАНОВИЋА
У СЕНТОМАШУ

потребује два помоћника који одма ступити могу. 1—3

НЕМОЖЕ ДОЋИ ГЛАВНИЦА У ЖИТО
кад се употреби

ДИПИЈЕВ КВАС.

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ
ИМА

Д. КОДА
У НОВОМЕ САДУ

ТРГОВИНА СПЕЦЕРАЈА, ДЕЛИКАТЕСА, РАЗНИХ ВИНА, МОНАСТИРСКЕ ШЉИВОВИЦЕ, БОРОВИЧКЕ, ЧОКОЛАДЕ МИНЕРАЛНИХ ВОДА, ДОБРЕ ВРСТЕ КАФЕ, ЕСКИЦИЈУ ЗА СИРЋЕ, и т. д. 4—10

све најбоље врсте, а по умереној цени.

ПЛОЧА И ПИЛА ЗА ЧИШЋЕЊЕ МЕТАЛА
(Schmirgelscheiben и Schmirgelfeilen)
најбоље врсте лиферује:

РАПОЛДОВА ФАБРИКА У БЕЧУ.

(Адреса: Rappold's erste Margarethener Naxos Schmirgelfabrik, Wien, V. Pilgramgasse 22.

Старији помоћник

мануфактурне струке, савршен у немачком и српском књиговодству и кореспонденцији, до сада код новчаног завода занимао се, тражи место као помоћник евентуално контоариста. Понуде прима администрација „Заставе.“ 1—3

КОСТА СТОЈАНОВИЋ

ГРАЂЕВИНСКИ БРАВАР У НОВОМ САДУ,
у лебарској улици, у кући г. Живка Ђурића поред срп. нар. позоришта
препоручује своје сложиште свију врста
ОГЊИШТА ШТЕДЊАКА („ШПОРХЕРТА“)
И ФУРУНА ЗА КОТЛОВЕ
ПОД ГАРАНЦИЈОМ
као и нову повлашћену врсту
СТОЛНИХ ОГЊИШТА ОД ПЛЕХА И КАЉЕВИМА ОБЛОЖЕНИХ

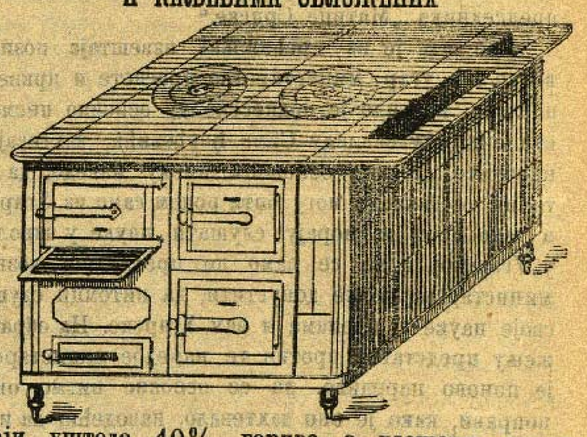

који уштеде 40% горива а удешени су за угљен-брикет. — Прима и извршује сваки **браварски посао** на **грађевини, ограде порте, гробова** по **најновијем укусу а најјефтинијој цени,** исто тако и све **оправке са најсолиднијом израдом.** 5 16

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ
НА
ВУКОВ САЛИК.

Китимо наше јавне дворане, музеје, школе, читонице и домове српским скулптурама.

Подигнимо споменик српском великану.

Оснујмо овим подузећем „фонд св. Саве“ да обезбедимо опстанак српских народних школа.

Част нам је српском народу на повољно знање ставити, да у споразуму са пријатељима српскога напредка издајемо повећу серију српских популарних мужева из алабастер каменитог гипса путем пластике и то: Краља Милана I., Кнеза Николу I., Краљицу Наталију, Кнегињу Милену, Вука, Доситеја, Бранка, Његуша, Текелију, Љубишу, Врчевића, Даничића, Суботића итд. Ово узвишено подузеће не води обична шпекулација трговачка, него племенита замисао — замисао, да се чистим добитком оснује „Фонд в. Саве“, који би се временом имао употребљавати на просветне цељи.

Из пијетета према творцу новије српске књижевности, те у очи његове стогодишњице, ми смо издање почели са старином Вуком у природној величини; оригинал салика рађен је у овдашњој академичкој вајарници а у чувеном атељеу професора Кундмана. Корисговање при моделисању водила је из чисте љубави према овом подузећу гђа Мина А. Вукомановића, кћи великог покојника.

Репродуковање Вукових салика отпочело је у велико под строгим и брижљивим надзором заклетог академ. вајара, а рашиљање истих биће неодложно 15 (27.) септембра о. г. Величина је салику у висину 75 а у ширину 55 cm.

Са потпуном и опробаном спремом, добром вољом и истрајношћу за овакво ретко и ризично подузеће, не жалећи труда и не плашећи се огромних новчаних издатака, ми смо запливали са „српском галеријом популарних мужева“ у српско родољубље и пожртвовање са оправданим надањем: да српски народ неће допустити да са овим подузећем за навек утону скромни споменици наших првака, а са њима основни капитал „фонда св. Саве“ са српског немира, који нам немилице на сваком кораку руши и обара и најсветије српске установе, које су нам претци својом крвљу одкупили и нама на сахрану и наслеђе оставили. Застанимо код ове српске новине и загледајмо у дубину чисте српске воље и редког пожртвовања, те се сетимо великих заслуга наших великана-бораца за српску књижевност и језик, који су нам српски језик — чистоту народног говора оплеменили, а њиховим песмама — тим српским будилником милу нам народност — српско име очували. Познајући српску добру вољу и пожртвовање за све оно што је племенито и узвишено — што је српско, па у то име и у име достојних споменика нашим заслужним мужевима, слободни смо овим позвати цео српски народ на претплату, да нас тако у нашем тешком и великом подузећу србински потпомогне, те да удруженом српском снагом подигнемо српским великанима скромне али достојне — према српским приликама споменике, с којима ћемо јавно пред целим образованим светом обележити нашу моралну моћ и дубину нашег народног културног развића.

Од српског народа, од српског родољубља и пожртвовања, од незнатних новчаних жртава зависе скромни споменици нашим првацима, зависи основни капитал „фонда св. Саве“, зависи, да ли да се на свом рођеном огњишту са српским скулптурама китимо и урешимо.

Ако наше подузеће српски народ достојно потпомогне, да у свом повољу не угине, то ћемо нашу серију наставити са српским владарима и владарицама, затим са Доситејом, Бранком, Његушем и другим српским мужевима. Годишње ће излазити два такова салика, како би се сваком дала прилика, да на лак начин дође до лепо и вештачки израђених српских скулптура. Осим Вукових салика у природној величини биће још само српски владари и владарице и Доситеј у истој величини изведени, како би се јефтинијом ценом омогућило, да наше издање нађе у српском народу што већег земљишта.

Ради нашег даљег равнања у репродуцирању и њене техничке манипулације у овом подузећу, умољавамо цео српски свет и пријатеље српског напретка, да нас морално у свакој датој прилици са скупљањем и шиљањем претплате што скорије потпомогну, како неби примерани били наш одпочети огромни рад прекидати, који би нас одуговлачењем одвео у недогледан губитак.

Пошто ово дело није само дело накладника но дело целог Српства, то се тврдо надамо, да ће нас српски народ најтоплије у нашем тешком и смелом подузећу право српски подпомоћи. Нарочито апелујемо на пожртвовање здраве српске интелигенције, на нежни женски пол, на гг. чланове појединих српских друштава, на гг. српске књижаре, професоре, лекаре, званичнике, свештенике, учитеље, црквено-школске општине, трговце, занатлије и на свуколику српску омладину, да нас са скупљањем предплате што већим подпомогну, како би се могли на површини нашег издања одржати.

Цена салику из белог алабастер-каменог гипса заједно са сандуком и паковањем по комаду није нег 3 фор 60 нов. или 8 динара. Позлаћени бронзирани или ружичасто обојени салици са 50 новч. или по 1 динар по комаду скупље. Наручбине се обављају само за готов новац са предплатом, коју ваља слати на г. **S. Jovanovits IV. Trappelgasse Nr. 1. Wien.** Претплату из Аустро-Угарске, Босне, Херцеговине и Црне Горе примају све српске књижаре. За краљевину Србију прима предплату искључиво наш генерални заступник краљ. српски дворски књижар г. Андрија Пурић у Београду. Подскупљачима дајемо 11-ти салик на дар или новац.

БЕЧ, на Усековање Јована претече 1886. год.

Т. Везилић-Суров и С. Јовановић,
издаваоци: срп. галерије популарних мужева.

Умољавамо славна уредништва словенских листова да наш позив изволе у изводу претампати.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК
500.000 ЛИРА У ЗЛАТУ

и многи мањи згодитци могу се добити

2 НОВЕМБРА О. Г.

на

ЛОЗОВИМА
ТАЛИЈАНСКОГ ЦРВЕНОГ КРСТА

(гарантовано од италијанске државе)

ГОДИШЊЕ 4 ИЗВЛАЧЕЊА.

Досада једино ова банкарска кућа пружа публици лепу прилику, да лако дође до ових лозова. Привремене признанице (Bezugscheine) издају се уз уплату месечне рате. **При куповању најмање 3 ком. оригиналних лозова издају се сукцезивно лозови још у току уплате рата.**

1 комад у 16-месечним ратама по 1 фор.
3 „ „ 16 „ „ „ 3 „ са сукцезивним издавањем лозова после исплате 6, 11. и 16. рате.
4 „ „ 16 „ „ „ 4 „ са сукцезивним издавањем лозова после исплате 5., 10., 14. и 16. рате.
5 „ „ 16 „ „ „ 5 „ са сукцезивним издавањем лозова после исплате 4., 7., 11., 14. и 16. рате.

Закона биљеговна пристојба има се засебно положити. Странка чим положи за лозове прву месечну рату, игра јој одма лоз.

Исто тако извршују се наручбине и на лозове осталих врста уз месечну отплату.

Оригинални лозови, који се налазе код мене, стоје у свако доба публици на расположењу, да их прегледа.

Списак бројева који се извуку (Ziehungsliste) **шаљу се бесплатно на све стране.** Наручбине из провинције извршују се брзо. — Новац је најбоље слати поштанском упутницом.

Н. Бенедикт,
Банкарска и комисиона радња у Бечу. **(Wien I. Lugeck 1.)** 1—3

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.